

Să vorbim despre Europa

Această publicație este posibilă datorită ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin API și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA. Buletin informativ editat de Asociația Presei Independente (API), în cadrul Platformei societății civile „Pentru Europa”, cu suportul proiectului „Parteneriate pentru o Societate Civilă Durabilă în Moldova”, implementat de FHI 360. Difuzarea are loc în parteneriat cu Compania „Air Moldova”.

ARGUMENT

Între cifre și... credință

Sorina Ștefărță

Mi-am propus să însălez ceva optimist pentru acest colț de pagină, în acest ultim „Obiectiv European” al anului 2014, și o voi face în pofida tuturor pesimistelor barometre de opinie care ne spun, „cu cifrele pe masă”, că Moldova are (ne)șansa de a se pomeni din nou cu o Putere ce ar vrea să ne priveze de dreptul la viitorul european. O voi face nu pentru că nu aș crede în barometre - dimpotrivă, m-am convins nu o dată că în Moldova sondajele se dovedesc mai optimiste decât realitatea -, ci pentru că vreau să mai cred în înțelepciunea concetățenilor mei.

Vreau să cred în ea, inspirată fiind de unitatea de care dau dovadă, de aproape un an încoace, ucrainenii; de cât de stoic rezistă și cât de hotărâți sunt vecinii noștri estici să-și apere alegerea europeană făcută. Și să nu ne imaginăm că le este ușor, căci Ucraina este mult mai mare și mai complexă decât ceea ce vedem la televizor, indiferent dacă ne uităm la canalele rusești, la cele ucrainene sau internaționale.

Inspirată de românii de pe toate continentele care, în duminica de 16 noiembrie, au stat câte zece ore în frig ca să-și voteze exact președintele pe care și-l doresc - sau, poate, să voteze contra președintelui pe care nu și-l doresc. Le-au reușit pe ambele!

Inspirată de ungurii care, de câteva săptămâni, ies cu zecile de mii în stradă pentru a-și apăra legitimul drept la libera exprimare și pentru a protesta contra corupției. Corupția care, apropo, a mobilizat și votul din Ucraina, care aspiră la integrarea europeană, dar și votul din România, care deja este membră a Uniunii Europene. Corupția care, din păcate, e cu atât mai mare, cu cât mergi mai spre Răsărit...

Tocmai de aceea, îmi vine greu să cred că înțelepții mei concetățeni - care la fel consideră corupția drept cea mai mare piedică în dezvoltarea țării - să nu știe că acest flagel poate fi eradicat doar într-o societate în care domnește legea. Ba chiar NU vreau să cred că ei și-ar dori să trăiască mereu într-o lume în care știu din start că tocmeala stă deasupra legii. O lume de unde sute de conaționali de-ai noștri, care s-au spetit muncind, se întorc bătuți, umiliți și fără de un sfaț în buzunar din simplul motiv că așa a vrut „mușchiul stăpânului”... Oare chiar să nu ne fi săturat să trăim din aproximații și din reguli interpretabile? Și toate acestea - în frică?

Știu că, după 30 noiembrie, această proiecție de viitor se poate dovedi mai mult decât naivă. Dar mai știu că în România „marea curățenie” a început abia după aderarea la Uniunea Europeană. Știu că lucrurile nu se întâmplă peste noapte, iar UE nu este un leac magic pentru toate metehnele unei societăți. Dar nu am nicio îndoială că, dacă renunțăm la a fi europeni, noaptea nu se va termina niciodată.

Pentru că trecutul luminos, folosit pe post de momeală pentru nostalgici, demult s-a transformat în mlaștină. Trișorii politici care vă cheamă încolo cunosc prea bine acest lucru. Nu în zadar nevestele lor își cumpără fuste exclusiv pe la Milano și Paris, copiii lor învață în cele mai bune și scumpe școli din Londra, iar ei nu își mai ridică fundurile din BMW-urile și Mercedes-urile nemțești. „Lada” și „Jiguli”-ul sunt pentru prostime. Și chiar vreți să vă lăsați prostiți, înțelepții mei concetățeni?!

Marea curățenie trebuie făcută, dar nicidecum întorcându-ne spre Est. Marea curățenie este posibilă doar, așa cum spune Igor Boțan în interviul din pagina 3, transformându-i pe politicieni în victime ale integrării europene. Haideti la vot!

Foto: Lilia Zaharia

„Avem iluminare stradală după standarde europene, nu cu opaițe!”

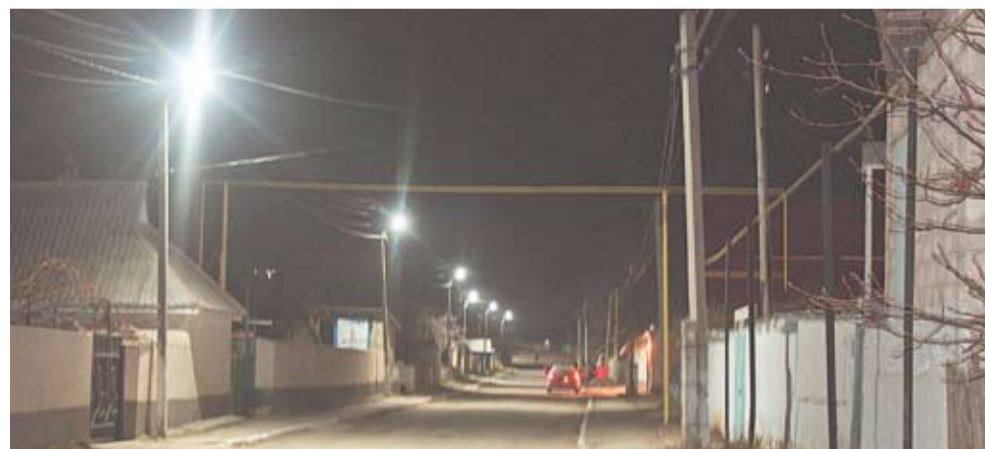
Astfel se laudă celor ce le vizitează satul locuitorii din Ustia, Dubăsari, care de zece luni încoace au nopți „luminate” la propriu...

De la începutul anului curent, cei 3800 de locuitori ai satului Ustia se bucură de un sistem econom și modern de iluminare stradală. Acum, serile, ei merg fără să se teamă că ar putea fi atacați sau jefuiți, iar autoritățile locale spun că numărul infracțiunilor comise în timpul nopții în sat s-a redus. Sistemul de iluminare stradală, cu o lungime de 14 km, a fost

construit cu asistența financiară a Uniunii Europene și a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în cadrul Programului „Sustinerea Măsurilor de Promovare a Încrederii”.

Lilia Zaharia,
Asociația Presei Independente

Până în ianuarie 2014, în timpul nopții, bezna era stăpână pe străzile din Ustia. Din sat se vedea doar fâșia de lumini ce se așternea pe partea stângă a Nistrului, în regiunea hidrocentralei de la Dubăsari. Acum însă și pe partea dreaptă a râului, la Ustia, becurile de pe stâlpi scaldă nopțile în lumină. Oamenii merg acum fără frică prin sat, chiar și după ce se lasă amurgul. „Acum pot să mă plimb pe străzi și seara cu copilul. Se vede dintr-un capăt până în celălalt al mahalalei. Înainte, când veneam de la discotecă noaptea, mergeam până acasă cu frica în sân. Acum însă cu toții suntem mai în siguranță”, spune Irina Reul, o tânără locuitoare a satului Ustia.

Ustia pe timp de noapte. Foto: Lilia Zaharia

Siguranță la doar 15 lei lunar

Maria Tuhtea spune că nu a văzut din tinerețe lumină pe străzile satului și că noul sistem, care a schimbat

modul de viață al localnicilor, merită banii investiți. „Plătim factura lunar, câte 15 lei de gospodărie pentru iluminarea stradală. Nu este o sumă mare, dar ar fi bine să fie puse astfel de becuri în

tot satul, ca să nu umblăm cu lanterna, când mergem pe străduțele mai lăturalnice”, menționează femeia.

continuare în pag. 2

„Avem iluminare stradală după standarde europene, nu cu opaițe!”

► urmare din pag. 1

Finanțatorii au insistat pe calitate în favoarea cantității

Potrivit autorităților publice locale din Ustia, construcția sistemului de iluminare stradală a costat circa 1 milion 980 de mii de lei, însă, din păcate, nu a cuprins tot satul. „Mai avem străzi mici, care nu sunt iluminate. Inițial, atunci când am câștigat acest proiect, ne-am gândit să amplasăm becurile la o distanță mai mare unul de altul, ca să acopere întreaga localitate. Însă finanțatorii nu au fost de acord. Au spus că iluminarea stradală trebuie să corespundă standardelor europene, să aibă la bază tehnologii eficiente energetic, nu să fie ca niște opaițe”, spune Aurelia Urătu, primărița din Ustia. Alesul local menționează că inițial, timp de jumătate de an, administrația publică locală a fost cea care a achitat factura pentru energia electrică la iluminarea stradală. Acum însă fiecare gospodărie plătește câte 15 lei lunar.

Doamna primar susține că iluminarea stradală nu

doar a schimbat Ustia la față - ea aduce multe beneficii localității. „Siguranța cetățenilor în timpul nopții este foarte importantă pentru noi, iar, după construcția acestui sistem, în sat s-a micșorat numărul cazurilor de furturi în timpul nopții. Mi-aș dori ca tot mai multe sate din țară să se bucure de iluminare publică stradală, așa cum este la Ustia”, spune ea.

Surse externe de finanțare pentru promovarea încrederii

Menționăm că, în cadrul Programului UE-PNUD „Sustinerea Măsurilor de Promovare a Încrederii”, în anii 2013-2014 a mai fost construit un sistem de iluminare stradală în localitățile Climăuții de Jos și Cot din raionul Șoldănești.

Acestea, dar și multe alte acțiuni desfășurate pe malul drept și cel stâng al Nistrului au drept scop să contribuie la sporirea gradului de încredere între oamenii de pe ambele maluri ale Nistrului, prin implicarea autorităților locale, organizațiilor societății civile, comunității de afaceri și altor

De la începutul acestui an, ambele localități de pe malul Nistrului sunt iluminate. De partea dreaptă e satul Ustia, de cea stângă - orașul Dubăsari. Foto: UNDP

părți interesate, precum și prin asigurarea dezvoltării economice și sociale a comunităților locale.

Potrivit Ludmilei Țiganu, specialist în comunicare în oficiul ONU Moldova, în perioada 2012-2014 în cadrul acestui Program au fost reconstruite 35 de obiecte de infrastructură socială (școli, grădinițe, centre medicale, drumuri). Alte șase proiecte de reconstrucție a infrastructurii sociale sunt în proces de realizare. Programul este implementat în perioada 2012-2015 și are un buget total de 10,6 milioane de euro, acordați de Uniunea Europeană (9,5 milioane) și de PNUD (1,1 milioane).

Irina Reul spune că nu se mai teme să meargă pe străzile din sat în ceas de seară. Foto: Lilia Zaharia

Experiența Grupului de la Visegrád, benefică pentru Moldova

„Moldova trebuie să preia din experiența Grupului de la Visegrád”, aceasta este concluzia formulată de participanții la dezbaterile interactive despre parcursul european al țării noastre, organizată recent la Academia de Studii Economice (ASEM). Alături de aceasta, pentru ca Moldova să devină membră a marii familii europene, este iminentă continuarea reformelor începute, consideră tinerii.

În discuții au fost antrenați studenți din cinci țări, oficiali europeni și locali. Subiectul integrării europene a fost dezbătut de echipele a patru instituții de prestigiu din Europa - Universitatea Charles, Praga (Republica Cehă), Central European University, Budapesta (Ungaria), Collegium Civitas, Varșovia (Polonia) și Matej Bel Universitatea,

Banska Bystrica (Slovacia) - și de studenții de la ASEM. Aceștia au menționat că, deși cetățenii Republicii Moldova sunt confuzi în ceea ce privește vectorul de dezvoltare al țării, la alegerile parlamentare din 30 noiembrie ei ar trebui să opteze, totuși, pentru parcursul european al țării noastre.

„Va trebui să muncim mult, la toate nivelurile, până vom fi primiți în această familie, dar dacă vom ajunge acolo, cred că vom avea o relație durabilă

cu țările membre ale UE”, este de părere Olesea Gârlacu, studentă la ASEM. La rândul său, Eduard Kukan, membru al Parlamentului European, ne-a asigurat că Republica Moldova va primi tot sprijinul necesar pentru a continua reformele începute în țară.

Prezent la eveniment, Iulian Groza, viceministru al Afacerilor Externe și Integrării Europene, a menționat că și cetățenii trebuie să se implice în actul guvernării, prin participa-

rea activă în procesul de luare a deciziilor. „În această perioadă Moldova este, poate, mai mult ca niciodată interesată să afle experiența țărilor din Grupul de la Visegrád în domeniul informării cetățenilor despre beneficiile aderării la UE. Cunoșcând această experiență, oamenii vor fi mai activi”, a menționat oficialul.

Dezbaterile au fost organizate în cadrul proiectului „Visegrád 4 Moldova”, realizat de organizația „Mesa10”. Cu genericul „Dezbateri UE: Visegrád 4 Experience”, dezbaterile au drept scop să le vorbească tinerilor din Moldova despre parcursul european al țărilor din Grupul de la Visegrád. Este vorba de Cehia, Polonia, Slovacia și Ungaria care, în 1991, au semnat o Declarație Comună prin care își asigurau sprijinul reciproc în vederea integrării lor politice și economice în UE.

Lilia Zaharia

Antreprenoriatul feminin din Moldova, susținut de BERD și Suedia

Pe parcursul a trei ani, circa 90 de întreprinderi din Moldova, ale căror patroni sau manageri sunt femei, și-au sporit competitivitatea grație ajutorului oferit de către Suedia și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD).

Potrivit unui comunicat emis de BERD, din anul 2011, în cadrul Programului „Femeile în Afaceri” au fost organizate cursuri de instruire cu privire la inițierea afacerii și dezvoltarea abilităților de conducere. La fel, a fost lansat un program de mentorat, datorită căruia antreprenorii tineri din Moldova au putut beneficia de cunoștințe și sfaturi din partea femeilor de afaceri cu experiență din țara noastră. Adicional, cu peste un milion de euro la această inițiativă a contribuit Suedia.

Olga Nicolenco, expertă în probleme de gen, spune că

inițiativa Suediei și a BERD de a ajuta femeile din Moldova care doresc să conducă o afacere sau pe acele care deja gestionează un business este demnă de toată lauda. „Sper foarte mult că acest program le va ajuta pe femei să fie mai sigure și să aibă încrederea că vor reuși să fie apreciate nu numai ca soții sau mame, dar și ca antreprenoare”, afirmă experta.

Menționăm că toate companiile susținute în cadrul programului „Femeile în Afaceri” își desfășoară activitatea în domeniul precum comerțul cu ridicata și cu amănuntul, serviciile de sănătate, confecțiile, sectorul alimentar și cel de producere a băuturilor. La fel, printre beneficiare sunt întreprinderi care se specializează în tehnologii informaționale, turism, construcții, mass-media și relații cu publicul.

(L. Z.)

Igor Boțan:

„Trebuie să ieșim la vot și să-i facem pe politicienii noștri victime ale integrării europene”

Cu analistul politic Igor Boțan, directorul Asociației pentru Democrație Participativă (ADEPT), ne-am întâlnit la 17 noiembrie, chiar a doua zi după alegerile prezidențiale din România. După scrutinul parlamentar desfășurat la 26 octombrie în Ucraina care, în premieră după 1990, a exclus din Rada de la Kiev partidul comunistilor din această țară, votul românilor din toată lumea a consemnat o nouă turnură în peisajul politic regional. Astfel, în mod firesc, dialogul s-a axat pe alegerile care au fost, dar și pe cele care urmează în Republica Moldova la 30 noiembrie.

Andreea Ștefan

„România a demonstrat că este o societate civică matură”

— Dle Boțan, prin ce se explică entuziasmul a milioane de români față de rezultatul alegerilor din România, care l-au propulsat la cea mai înaltă funcție în stat pe un etnic german - Klaus Iohannis, primul de Sibiu?

— Odată cu acest scrutin, România se afirmă ca o societate sănătoasă. Și nu este vorba de faptul că românii au optat în proporție de circa 55% pentru un candidat de sorginte liberală în defavoarea unui exponent al partidei social-democrate. România se afirmă ca o societate sănătoasă în context european, deoarece a demonstrat că nu factorul etnic și nici cel confesional contează, ci valorile civice. Klaus Iohannis este german și este luteran, dar iată că pentru societatea românească a anului 2014 acest fapt a însemnat mai puțin decât lozinca lui: „Justiția nu trebuie să aibă culoare politică”. Acum, România are șansa de a deveni un fel de Polonia la sud-estul Europei. Pe moment, nu pot să spun care vor fi efectele aflării lui Klaus Iohannis în fruntea țării vecine, dar este cert că România a intrat într-o etapă calitativ nouă a vieții politice.

— Și asupra celor din Republica Moldova, ce

Foto: europalibera.org

efecte ar putea avea acest vot?

— Înainte de toate, li se va lua tot piuitul tuturor celor care, bazându-se pe sporadicele declarații unioniste ale unor politicieni de peste Prut, tipă despre naționalismul românesc. Iată că nu este așa - România are un neamț luteran președinte. Iar naționalismul românesc, dacă și există, se bazează pe valori civice, nu pe chemarea revanșardă a sângelui. Apoi, ar fi această lozinică, ce l-a făcut pe Iohannis șef de stat - „Justiția nu are culoare politică”. Și dacă, prin venirea lui Iohannis, România reușește să scape de blestemul acesta al *baronismului*, este un exemplu inspirat și pentru noi. De facto, scrutinul din România este al doilea cadou nesperat care ni se face în această toamnă după alegerile din Ucraina. Acum, noi vom fi flancați de două națiuni civice, care se raportează la valori, plus presiunea pe care, cu certitudine, o va exercita asupra noastră Uniunea Europeană, în baza Acordului de Asociere. Într-un fel, problemele noastre le rezolvă vecinii. Bine și așa, dacă nu putem altfel.

„Cu o coaliție pro-estică, riscăm să fim și mai izolați decât până la 2009”

— E valabil și dacă se produce un schimb radical de forțe la noi?

— Eu cred că este puțin probabil să vedem o coaliție pro-eurasitică. Dacă, totuși, aceasta se va întâmpla, ea va

|| Ce înseamnă comportament european? Cel al ministrului portughez de Interne, bunăoară, care și-a dat demisia doar pentru că a fost în relații de amiciție cu multe dintre persoanele implicate într-un mare proces al „vizelor de aur”. A ales să plece, pentru că nu a vrut să-și păteze reputația. Trebuie să facem astfel, încât și în Republica Moldova problemele de reputație să servească drept motiv de demisie. Aleg să plec, pentru că nu vreau să cadă o umbră pe mine, pe familia mea, pe vectorul integrării europene în definitiv. Căci nimeni nu a făcut, în acești ani, mai mult rău integrării europene, decât unii dintre cei care au promovat-o. Și astfel, de multe ori, au estompat realizările pe acest fâgaș, precum Acordul de Asociere sau regimul fără vize.

fi cântecul de lebdă al celor care o vor forma. Republica Moldova are un Acord de Asociere cu UE. Cine se apucă să schimbe acest Acord nimereste într-o capcană din care nu are scăpare. Declarațiile liderului socialist precum că va denunța Acordul de Asociere cu UE, va adera la Uniunea Vamală și, totodată, va păstra comerțul asimetric cu UE sunt deplasate, pentru că așa ceva este imposibil. UE are aceleași reguli de comerț pentru toți participanții la Uniunea Vamală. Europa nu va accepta așa ceva și pentru că, într-un val entuziast de umilință, același lider socialist a condamnat la 4 noiembrie, la Moscova, „in-vazia occidentală asupra Rusiei și a spațiului estic”. Și nu poți să ceri atitudine indulgentă de la „invadatori”, ei nici nu vor vorbi cu tine... Apropo, tot la 4 noiembrie, dl Dodon a reușit să offenseze Polonia, condamnând ocupația polono-catolică, de acum 400 de ani. Un fel de aflat în treabă, probabil, dar

care va fi remarcat de Polonia, care este un jucător-cheie în regiune, fiind și unul dintre autorii Parteneriatului Estic. În plus, cu o coaliție ce salută politica Rusiei în Ucraina și acceptă anexarea Crimeii, și Kievul ne va trata ca pe un stat inamic, dar și alții... Iar aceasta ar însemna să intrăm într-o izolare și mai mare decât până la 2009.

— Faptul că vorbiți despre socialiști înseamnă că nu prea credeți în sondaje și le dați șansa de a accede în Parlament?

— Eu cred că prezența lor în Parlament chiar ar fi benefică, pentru că îi face automat cea mai radicală forță, pe al cărei fundal Partidul Comunistilor va fi un actor aproape centrist. Un actor ce va trebui să decidă ce este mai bine: să se zbată pentru un vector estic încă difuz ori să devină o forță pro-europeană, folosind Acordul de Asociere. Mai ales că ei știu foarte bine cum e să lucrezi cu partenerii vestici. Să

nu uităm, Corporația Provo-cările Mileniului i-a dat câștig de cauză Moldovei atunci când la putere erau comunistii; UE a semnat Planul de Acțiuni cu două săptămâni până la alegerile din 2005. Sunt lucruri pe care dl Voronin va trebui să le reconsidere. Dar, precum am mai spus, contextul politic creat de Ucraina și România ne este atât de favorabil, încât diminuează dramatic o eventuală victorie a forțelor revanșarde, care doresc să scoată țara noastră de pe un parcurs pe care ne-am angajat acum 12 ani.

„La 30 noiembrie, vom fi ghidați de decepție, frică și speranță”

— Dacă tot vorbim de factorul regional, ar putea echipa de război să-și spună cuvântul în ceea ce privește rezultatele votului din 30 noiembrie?

— Aș încerca să răspund prin prisma sondajelor. Ani de zile, Vladimir Putin a fost politicianul cel mai iubit de moldoveni. Acum, cea mai mare parte a moldovenilor se teme de o eventuală intervenție a Rusiei în Moldova. Aceste date conturează trei factori importanți înainte de alegeri. Primul este decepția de pe urma actualii guvernări, care și-a găsit și o proiecție în viața politică - proiectul Usatii. Al doilea factor este cel al friicii, care înseamnă că dragostea față de Rusia va fi, din ce în ce mai mult, una „de la distanță”. Pentru oricine, cât de cât informat, e clar că tot ce se întâmplă acolo e departe de normalitate. Cel de-a treilea factor este speranța. Omul e construit astfel, încât să sper. Și vreau să cred că mulți vor merge la aceste alegeri tocmai cu speranța că, prin integrarea europeană, vom avea mai multă securitate, dar și mai multe pârghii pentru asanarea clasei politice și pentru excluderea celor compromiși din viața publică. Din păcate, decepția celor care cred în viitorul european poate provoca absenteismul, respectiv să încline balanța spre direcția estică.

— Am aflat recent, din presă, că și dvs. sunteți printre cei dezamăgiți...

— Dar tocmai de aceea, voi merge la vot. Convingerea mea e că trebuie să-mi depășesc, în acest 30 noiembrie, frustrările și decepțiile, și să merg la vot pentru ca țara mea să nu rateze vectorul european. Și pe cetățeni

și îndemn să facă același lucru - să meargă la vot nu pentru politicieni, ci pentru Moldova. Doar menținând vectorul european vor începe procese reale de combatere a corupției, nu doar la nivel declarativ, care vor scoate din circuitul public personajele compromise. Altminteri societatea noastră va rămâne totalmente dependentă de contextul regional. Și este un lucru, cel puțin, umilitor.

„Viitoarea guvernare trebuie luată, la propriu, în clește”

— De ce Uniunea Europeană nu se implică mai direct și mai tranșant, de ce nu pune condiții mai dure clasei politice din Moldova?

— Sunt convins că Europa va face acest lucru, fără nicio milă, după alegerile din 30 noiembrie și va condiționa extrem de dur sprijinul oferit țării noastre. Și oamenii ar trebui să înțeleagă că doar Uniunea Europeană ne va ajuta să luptăm cu „hoții” și cu „oligarhii” de toate culorile și de la toate nivelurile. Să nu uităm, totodată, că în Uniunea Vamală tot „oligarhii” sunt la putere, iar acolo cu ei nimeni nu luptă, dacă sunt din clanul „patriotic” care trebuie...

— Ce poate și ce trebuie să facă societatea pentru a susține această tendință?

— Viitoarea guvernare trebuie luată, la propriu, în clește. Societatea civilă, cetățenii și partenerii europeni trebuie să le amintească politicienilor noștri că Acordul de Asociere este un document prin care, timp de zece ani, ei sunt obligați să implementeze în Moldova circa 70 la sută din aquis-ul comunitar - și să le ceară să facă acest lucru! Să adopte reglementările UE la nivel nu doar legislativ, ci să le transpună efectiv în toate domeniile vieții economice și publice. Altminteri, reformele vor sta pe loc, la fel ca și accesul la piețele europene. Căci, poți scoate barierele vamale, rămân însă cele de calitate și standard. De aceea și trebuie să votăm - ca să-i transformăm pe politicienii noștri în victimele integrării europene. Ca să nu aibă altă ieșire, decât să se conformeze ei înșiși regulilor și să adopte un comportament european.

— Vă mulțumim pentru interviu.

Fotografii: Fondul Provocările Mileniului Moldova

Agricultura moldovenească devine mai competitivă cu sisteme de irigare moderne

Republica Moldova a moștenit, din epoca sovietică, peste 78 de sisteme centralizate de irigare, care acoperă 144 de mii de hectare de teren agricol. Potrivit estimărilor autorităților competente din domeniu, în prezent irigăm un procent infim din suprafața totală a terenurilor agricole, deși râurile Prut și Nistru ar putea asigura apa necesară pentru peste 400 de mii de hectare.

Victoria Vlad

În anul 2012, Fondul Provocările Mileniului Moldova a demarat reabilitarea a zece sisteme de irigare, pentru reconstrucția și modernizarea cărora au fost alocate circa 80 de milioane USD. Această acțiune amplă - una în premieră, pentru țara noastră, în ultimele două decenii - are loc în cadrul Programului Compact, finanțat de Guvernul SUA prin Corporația Provocările Mileniului. Cele zece sisteme de irigare se află în localitățile Chircani-Zărnești, Blindești, Grozești, Leova Sud, Jora de Jos, Lopatna, Coșnița, Criuleni, Puhăceni, Roșcani.

Primul sistem de irigare, dat în exploatare la Criuleni

Primul din cele zece sisteme de irigare a fost lansat la finele lui octombrie 2014 la Criuleni, pentru reabilitarea lui fiind investiți circa 4,7 mln. USD. Lucrările de reabilitare au inclus schimbarea pompelor deteriorate, reconstrucția clădirilor pentru stațiile de pompare și dotarea acestora cu echipament automatizat de operare etc. Toate conductele vechi, confecționate din azbest, au fost înlocuite cu țevi moderne din plastic de densitate înaltă care, conform cerințelor de

mediu ale Uniunii Europene, au un termen de exploatare de peste 50 de ani.

Sistemul renovat urmează să asigure accesul la apă pentru 778 hectare de teren. În aria sistemului, se află terenurile agricole a circa 900 de persoane, 400 din care sunt membri ai Asociației Utilizatorilor de Apă pentru Irigare Criuleni.

„Dacă am fi avut acest sistem acum câțiva ani, nu am fi înregistrat asemenea pierderi...”

„Pentru mine lansarea primului sistem modernizat de irigare este o sărbătoare. Apa este existențială pentru agricultură, fără irigare nu vom deveni competitivi. Iar irigarea culturilor este o metodă de a reduce riscurile în afacerile agricole. Vreau să mulțumesc poporului american că le-a oferit agriculturii moldovene șansa de a-și realiza visele”, a spus ministrul Agriculturii, Vasile Bumacov.

Și fermierii de la Criuleni au apreciat înalt schimbarea

survenită în viața lor, ei sperând că suprafețele irigate vor fi extinse. „Irigarea este viitorul agriculturii, ea ne permite să obținem recolte de două-trei ori mai mari”, consideră Petru Balan. Un alt agricultor, Mihai Cojocaru, care a sădit o livadă super intensivă de cireși, spune că datorită sistemului reabilitat a reușit să-și asigure plantația cu irigare prin picurare. „Acum vom putea să rezistăm la secetă. Dacă am fi avut acest sistem acum câțiva ani, nu am fi înregistrat asemenea pierderi”, crede fermierul.

După reconstrucția și modernizarea sistemului de irigare, agricultorii vor putea utiliza apa în funcție de necesități și, datorită reducerii la minimum a pierderilor de apă din rețea și instalării contoarelor, vor plăti pentru volumul real de apă utilizat. Totodată, accesul la apa pentru irigare le permite fermierilor să cultive produse agricole de valoare înaltă, care asigură recolte mari și calitative.

Și fermierii din satele Jora de Jos, Jora de Sus, Jora de Mijloc și Lopatna din raionul Orhei vor putea utiliza irigarea performantă în sezonul agricol 2015. Reabilitarea sistemului Lopatna a demarat în toamna anului 2013 și urmează să fie încheiată în noiembrie 2014. După reabilitare, apa pompată din Nistru va permite irigarea

a peste 500 de hectare, lucrate de circa 530 de fermieri.

Agricultorii din această regiune cunosc foarte bine despre importanța irigației, deoarece ei cultivă legume și dezvoltă pepiniere de puiți, care necesită apă. Ei consideră că accesul la apa pentru irigare le va permite să cultive produse agricole de valoare înaltă, competitive pe piața internă, dar și cea externă.

Alte opt sisteme vor deveni funcționale în anul 2015

În prezent, rămân în proces de reabilitare patru sisteme de irigare pe Nistru (Jora de Jos, Puhăceni, Roșcani și Coșnița) și alte patru sisteme de irigare pe râul Prut (Blindești, Grozești, Leova și Chircani-Zărnești), care vor fi lansate în 2015.

După darea în exploatare, cele zece sisteme vor fi gestionate de producătorii agricoli membri ai Asociațiilor Utilizatorilor de Apă pentru Irigare. Deși aceste sisteme vor rămâne proprietate publică, Asociațiile le vor gestiona în baza unui acord semnat cu Agenția „Apele Moldovei” și vor stabili independent graficul de livrare și prețul pentru apa utilizată. Comparativ cu alți utilizatori de apă, membrii Asociațiilor pot solicita un preț preferențial la apa pentru irigare.

Sistemele de irigare modernizate grație suportului Guvernului SUA vor asigura cu apă circa 15 mii de hectare de teren agricol. Reprezentanții Agenției de Stat „Apele Moldovei” spun că, pentru reabilitarea tuturor sistemelor de irigare din țară - ceea ce înseamnă accesul la apă pentru alte 64 de mii de hectare - sunt necesare 3,5 miliarde USD. Satul nu dispune de aceste resurse, dar intenționează să inițieze negocieri cu partenerii de dezvoltare sau investitorii interesați.

Cum răspunde Acordul de Asociere principalelor provocări din agricultura Republicii Moldova?

Pentru prima oară în istoria statalității sale, Republica Moldova s-a angajat într-un proces de reformare și restructurare economică complex odată cu semnarea Acordului de Asociere (AA). Pentru a putea aprecia impactul asupra sectorului agricol trebuie să răspundem la 2 întrebări:

De ce produsele noastre agricole nu sunt competitive pe piața europeană?

- Din cauza taxelor vamale la intrarea pe piața europeană
- Produsele noastre nu corespund reglementărilor europene (în special cele legate de măsurile sanitare și fitosanitare)
- Tradițional sectorul agricol a fost orientat spre satisfacerea cerințelor consumatorului din est, nefiind gata pentru a vinde în vest

Cum va contribui AA la înlăturarea acestor constrângeri?

- Eliminarea barierelor tarifare pentru 91% din produsele autohtone va duce la economisirea a peste 11,2 mil/ EUR anual pentru agricultori
- Piață de 500 milioane de locuitori și cu o putere de cumpărare de 5 ori mai mare decât cea din Uniunea Vamală Rusia, Belarus, Kazahstan
- Armonizarea legislației privind măsurile sanitare și fitosanitare și bunăstarea animalelor
- Modernizarea sectorului agricol prin sporirea accesului la finanțe, educare și promovarea asocierii producătorilor agricoli, facilitarea investițiilor străine în agricultură și spațiu rural
- Acordarea suportului direct dezvoltării zonelor rurale va face spațiul rural mai atractiv pentru a trăi prin politicile de dezvoltare rurală

Finanțarea măsurilor de implementare ale Acordului de Asociere în sectorul agricol

OPȚIUNILE DE FINANȚARE PRIN INSTRUMENTUL EUROPEAN DE VECINĂTATE (ENI)

- 110-123 milioane de euro până în 2017, pentru agricultura Moldovei, prin Cadrul unic de sprijin
- Alte programe operaționale (utilizarea durabilă a apelor, a solurilor etc.)
- Finanțarea activităților de promovare a intereselor producătorilor și ale asociațiilor acestora

CONDIȚII DE FINANȚARE

- Existența unei strategii și planuri de acțiuni naționale
- Cofinanțarea a cel puțin 10% din suma contribuției comunitare la programele operaționale
- Stabilirea parteneriatelor cu guvernele țărilor participante

În cazul în care Organizațiile de producători demonstrează că pot realiza unele măsuri din cadrul unor programe operaționale, ele pot stabili relații directe, fără a avea nevoie de intermedierea guvernului.

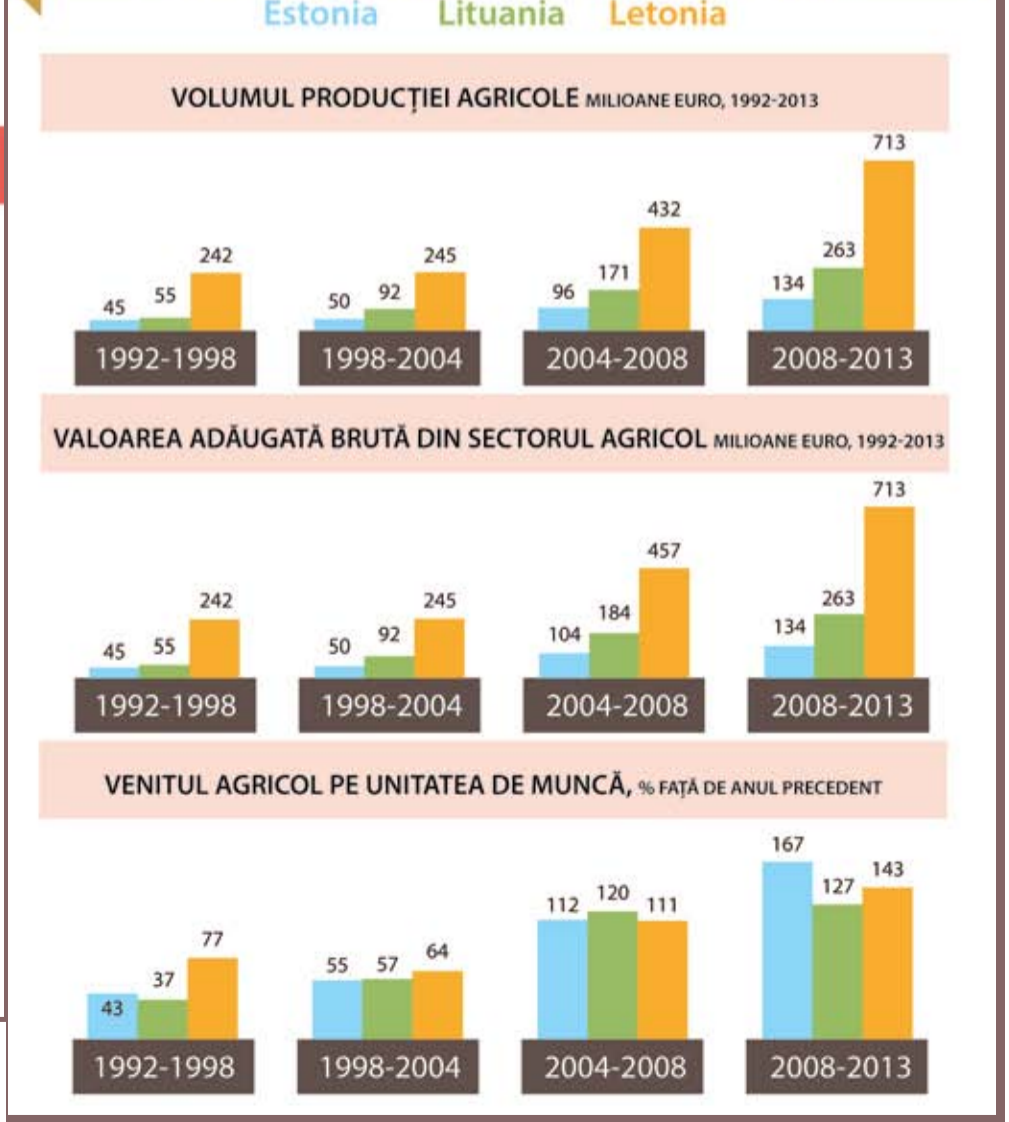
Toate aceste măsuri vor fi implementate prin prisma dezvoltării durabile a resurselor naturale și îmbunătățirea calității vieții în mediul rural prin:

- Gestiunea durabilă a solurilor
- Gestiunea durabilă a apelor
- Crearea de locuri de muncă în mediul rural

Acordul de Asociere protejează drepturile producătorilor autohtoni. Taxele de import vor fi păstrate pentru producătorii europeni la o serie de produse sensibile pe o perioadă de 3-10 ani.

3 ANI	5 ANI	6 ANI	10 ANI
<ul style="list-style-type: none"> paste porumb 	<ul style="list-style-type: none"> ardei amestec de legume gemuri 	<ul style="list-style-type: none"> cașcavaluri băuturi spirtoase produse de panificație 	<ul style="list-style-type: none"> legume fructe sucuri mobiler încălțăminte limbrăcăminte carne și produse din carne lapte și frișcă cireșe proaspete

Cum a avut de „suferit” agricultura Țărilor Baltice după implementarea Acordului de Asociere și integrare în UE

Acest infografic a fost finanțat de un grant oferit de Departamentul de Stat al SUA. Opiniile, constatările și concluziile din infografic aparțin autorilor și nu reflectă neapărat pe cele ale Departamentului de Stat al SUA.

Foto: RIA Novosti

UNIUNEA EURASIATICĂ, între realitate și imaginație (III)

Există două Uniuni Eurasiatice: una reală și alta imaginară.
Prima este economică, cealaltă - geopolitică...

Astăzi publicăm ultima parte din rezumatul studiului „Uniunea Eurasiatică: între realitate și imaginație”, semnat de Nicu Popescu, senior analist la Institutul de Studii de Securitate al Uniunii Europene de la Paris și specialist în relațiile UE-Rusia și spațiul post-sovietic. Este un subiect actual, inclusiv în contextul ultimelor sondaje de opinie, care denotă o dată în plus polarizarea societății în ceea ce privește vectorul de dezvoltare pe care trebuie să îl aleagă Republica Moldova: spre Uniunea Europeană sau spre Uniunea Eurasiatică. Care este adevărul și care - mitul - despre această încă inexistentă Uniune?

Nicu Popescu

Europa și Eurasia: jocul Uniunilor

Criza din Ucraina a fost provocată de refuzul președintelui Viktor Ianukovici de a semna Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, la sfârșit de noiembrie 2013. Dar o scânteie nu face nimic fără un butoi cu pulbere. Ucraina, *per se*, cu greu poate fi percepută ca un model de succes de dezvoltare statală. Dar nu este nici primul, nici ultimul stat european afectat de probleme grave legate de corupție, democrație și guvernare, și care a trecut printr-o revoluție. O mulțime de alte state - în interiorul sau în afara Europei - au avut parte de experiențe similare, fără a declanșa însă crize geopolitice de asemenea proporții.

Ceea ce, într-adevăr, a transformat Ucraina într-un butoi cu pulbere a fost tensiunea crescândă în context

geopolitic între proiectele europene și cele eurasiatice. Luate separat, componentele crizei ucrainene ar putea să nu pară atât de toxice, dar, așa cum adesea se întâmplă, combinarea și agitarea ingredientelor de facto inofensive poate conduce uneori la rezultate explozive.

Dezordine bipolară

În mod evident, Rusia și UE au viziuni diferite referitor la ceea ce, adesea, este numit „vecinătate comună”. Proiecția UE pentru Europa a fost de multă vreme inspirată de experiența pozitivă de extindere a Uniunii Europene. „Exportul” de succes al Uniunii spre Europa Centrală a lansat la începutul anilor 2000, la Bruxelles, o viziune conform căreia întregul continent european și statele vecine din Sud ar putea fi

structurate într-un sistem de cercuri concentrice în jurul comunității europene - având la bază statele membre, urmate de țările candidate și de o vecinătate prietenoasă în Est și Sud, ce ar adopta treptat normele UE.

Ca răspuns, Rusia a înaintat propria viziune a Europei bipolare: o Europă în care UE ar constitui un pol, iar Rusia (și statele-satelit și cele post-sovietice, grupate în jurul ei) - un altul. Conform acestei viziuni geopolitice, Uniunea Eurasiatică ar fi al doilea pilon al Europei. Polul Eurasiatic urma să integreze statele post-sovietice, să le unească în jurul Rusiei și, totodată, să sporească puterea de negociere a acesteia în plan economic și politic, cu Europa și cu restul lumii.

Zeci de state fac parte din zone de liber schimb multiple. Serbia este o țară care, în prezent, are zone de liber schimb și cu Rusia, și cu UE. Iar Israelul are o zonă de comerț liber cu UE și a început recent negocierile asupra unui acord de liber schimb cu Uniunea Eurasiatică. Ceea ce a fost posibil pentru Serbia a fost posibil și pentru Ucraina, iar oferta Uniunii Europene de liber schimb pentru Ucraina nu a constrâns în niciun fel alegerea ei în domeniul comerțului extern.

Niciuna dintre aceste viziuni (propagate de către Uniunea Europeană și Rusia) nu au avut sorți de izbândă. Viziunea maximalistă a UE a început să eșueze, atunci când Rusia și cea mai mare parte a Orientului Mijlociu și Africii de Nord, precum și părți din vecinătatea estică (Belarus și Azerbaidjan) au refuzat-o.

Viziunea eurasiatică a Rusiei s-a dovedit însă și mai puțin atractivă, majoritatea statelor post-sovietice - înainte de toate, Ucraina - mai mult evitând aderarea la ea, decât contribuind în mod activ la edificarea acesteia. Astăzi, prin ceața crizei ucrainene, devine tot mai clar că politicile de vecinătate atât ale Rusiei, cât și ale UE și-au atins preponderent obiectivele minime. Ucraina, Moldova și Georgia au ales să pună în aplicare părți mari ale *acquis*-ului comunitar prin intermediul Acordurilor de Asociere și al Zonelor de Liber Schimb cu UE. Rusia continuă să urmărească integrarea printr-o uniune cu Kazahstan, Belarus, Armenia, Kârgâzstan și Tadjikistan care, deși nu are o pondere suficient de grea pentru a constitui un pol alternativ de influență în Europa, înregistrează totuși progrese.

Parteneriatul Estic: intervenție divină?

Eșecul ambelor viziuni maximaliste referitor la o Europă unipolară versus cea bipolară a generat un val de acuzații reciproce între UE și Rusia. Ani de zile Rusia a tratat Parteneriatul Estic cu dispreț, Moscova devenind și mai virulentă în contextul crizei din Ucraina. Parteneriatul Estic este

constant descris drept o inițiativă europeană anti-rusească insidiosă, Rusia considerând că aproape tot ceea ce a zădărnicit ambițiile sale uriașe poate fi atribuit acestui proiect.

Evident că Parteneriatul Estic a avut mult spațiu pentru îmbunătățiri - atât la capitolul design, cât și în ceea ce privește implementarea. Dar, cu certitudine, nu a fost o încercare majoră a UE, bine definită și susținută financiar, care să combată Rusia. Iar principalul punct forte al Parteneriatului Estic ține de faptul că majoritatea statelor post-sovietice și-au dorit cu disperare să intensifice cooperarea cu UE (chiar dacă nu neapărat intenționau să se alătore), de multe ori văzând în aceasta o modalitate de a reduce din dependența lor față de Rusia.

CSI și UE: nu e joc cu sumă nulă

Un alt argument recurent împotriva politicilor UE în regiune ține de faptul că state precum Ucraina ar fi fost forțate de Bruxelles să facă o alegere între „da” sau „ba”. Acest lucru este pur și simplu fals. Alegerea Ucrainei a fost o zonă de liber schimb cu Rusia și UE concomitent. Crearea unei zone de liber schimb cu UE a fost și este total compatibilă cu statutul existent al relațiilor dintre Rusia, Ucraina, Moldova și alte foste state sovietice, și care e reglementat de zona de liber schimb a CSI. Acordul de Liber Schimb al CSI prevede explicit că acesta „nu împiedică părțile să participe la uniuni vamale, alte acorduri comerciale de liber schimb sau de frontieră, cu condiția că sunt respectate normele OMC”.

O realitate care e timpul să fie acceptată

- Proiectul Rusiei de creare a Uniunii Eurasiatice a fost lansat pentru a inversa divorțul cu o mare parte a fostelor state sovietice, dar, în mod paradoxal, acesta a accelerat procesul de divorț. Ucraina trebuia să fie bijuteria coroanei Eurasiatice noi – constituită și condusă de Rusia. Dar aceasta a devenit cimitirul ambițiilor Moscovei de edificare a Eurasiei geopolitice. Rusia ar putea avea o enormă putere distrugătoare în Ucraina și alte state, dar nu are puterea de a crea un proiect unificator pozitiv.
- În urma eșecului marelui proiect geopolitic pentru o Eurasie extinsă rămâne adevărata Eurasie – o Uniune Vamală a Rusiei cu două state de mărime mijlocie și alte trei state mici, care stau la coadă pentru aderare.

- Atât Rusia, cât și UE au atins obiectivele interimare ale politicilor lor de vecinătate. Ciocnirea dintre cele două proiecte – european și eurasiatic – a fost oarecum „soluționată” de criza din Ucraina. Astfel, pentru Rusia și UE, punctul de plecare pentru un nou *modus vivendi* e să accepte faptul că dinamica ce a generat conflictul – proiectul Eurasiatic dornic să includă Ucraina și Uniunea Europeană lărgindu-și piața unică în afara granițelor – a fost parțial, și în mod tragic, rezolvată. Granițele proiectului Eurasiatic sunt clare, precum este clar numărul statelor ce au ales să urmeze cursul de asociere la UE. Este timpul ca această realitate să fie acceptată.

De asemenea, acordurile de liber schimb nu afectează suveranitatea statelor semnate, pentru că statele semnate își rezervă dreptul de a decide cu privire la nivelul tarifelor la importuri. Însă uniunile vamale, care reprezintă un nivel mai profund de integrare, impun limite în relațiile cu țările terțe, deoarece acestea presupun că țările aliniază tarifele lor externe față de toate țările terțe, iar deciziile privind aceste tarife sunt delegate nivelului supranațional.

Relațiile ucraineano-ruse scot la lumină faptul că, chiar și fără Parteneriatul Estic, Ucraina ar fi fost capabilă să reziste unei integrări mai ample cu Rusia. Toți liderii ucraineni s-au opus evident integrării cu Rusia. Atunci când în fruntea președinției ucrainene se afla Leonid Kravciuk, Kievul a evitat să devină membru cu drepturi depline al CSI, alegând să fie doar membru asociat (deși, în practică, acest lucru nu înseamnă mult). În 2000, Leonid Kucima a refuzat să adere la Comunitatea Economică Eurasiatică, iar în 2003 - să înceapă edificarea Spațiului Economic Comun cu Rusia. Președintele Iușcenko a fost și mai de neclintit. Și Viktor Ianukovici, la fel ca întreaga elită ucraineană, s-au opus aderării la Uniunea Vamală cu Rusia, până în ultima sa zi la președinție...

Războiul cuvintelor

O narațiune predominant susținută în Rusia este cea precum că acțiunile sale în Ucraina, dar și în opunerea sa față de Acordurile de Asociere în sens mai larg, au fost defensive, atât în termeni strategici, cât și economici. Kremlinul a susținut că Asocierea cu UE va avea un impact substanțial asupra economiei ruse, deoarece statele post-sovietice vor re-exporta bunurile europene în Rusia fără taxe. Raționamentul privind re-exportul a fost exagerat, deoarece sistemul comercial global deține mecanisme bine stabilite de protecție împotriva re-exportului, acesta fiind evitat prin respectarea regulilor de origine a mărfurilor.

O cotitură interesantă în procesul de integrare eurasiatică este faptul că nici Belarus, nici Kazahstan nu

subscriu ideii că asocierea Ucrainei la UE ar avea un impact negativ major asupra piețelor lor. Astfel, ambele au refuzat să susțină Rusia în politica acesteia de impunere a restricțiilor comerciale față de statele post-sovietice, care pledează pentru asocierea cu UE. Iar Rusia trebuie să adopte măsuri unilaterale, chiar dacă aceasta contravine tuturor discuțiilor privind elaborarea politicilor comune ca parte a Uniunii Eurasiatice.

Un alt argument fals a fost că apropierea de UE - în special, progresele atinse în liberalizarea regimului de vize pentru cetățenii ucraineni - ar duce la instituirea de către Ucraina a regimului de vize pentru cetățenii ruși. Acest lucru este încă un fals. Punerea în aplicare a condițiilor UE pentru abolirea vizelor în niciun caz nu înseamnă că este necesară introducerea regimului de vize pentru cetățenii ruși. Există multe țări care se bucură în același timp de un regim fără vize cu Rusia și cu UE, inclusiv Israel, Serbia și majoritatea țărilor din America Latină.

În definitiv, nu UE a făcut ca planurile Rusiei de integrare să deraieze, ci dinamica nesănătoasă a relațiilor ei cu majoritatea statelor post-sovietice. Astfel, Ucraina a refuzat oferta de reintegrare a Rusiei pe parcursul a mai multe președinții succesive, cu mult înainte să fie lansată ideea Uniunii Eurasiatice.

Eurasia sau Rusia?

La unul dintre summiturile bianuale din mai 2003, Uniunea Europeană și Rusia au convenit, în mod solemn, să constituie un Spațiu Economic Comun, de la Lisabona până la Vladivostok. În 2005, în acest scop a fost agreată o foaie de parcurs, ce avea drept obiectiv crearea „unei piețe deschise și integrate între UE și Rusia”. De atunci, UE și Rusia și-au reconfirmat nu o dată atașamentele față de această idee. Temeiul juridic pentru crearea unui astfel de spațiu economic trebuia să prindă contur în cadrul unui acord de parteneriat strategic UE-Rusia.

Însă, puține din acestea par să se fi întâmplat. UE și Rusia au avut mai multe dispute în privința em-

bargourilor comerciale ruse, impuse unor state membre ale UE. Apoi, părțile au așteptat ca Rusia să adere la OMC, aceasta fiind o precondiție pentru discuțiile semnificative de liberalizare a comerțului între Rusia și UE. În paralel, Rusia se concentra pe crearea uniunii sale vamale cu Belarus și Kazahstan, și a aderat la OMC abia în anul 2012. În paralel, criza economică a încurajat instinctele și politicile protecționiste în întreaga lume, inclusiv în Rusia și UE. Revenirea lui Putin la Kremlin, precum și pierderea interesului rusesc față de ceea ce UE ar fi putut să ofere în privința comerțului și a parteneriatelor politice, au zădărnicit planurile de integrare economică între Rusia și UE. Apoi, în timp ce Rusia delega formal anumite competențe Comisiei Economice Eurasiatice, inclusiv cele ce se referă la tarife, o nouă piatră de poticnire a apărut în jurul problemei cine cu cine ar trebui să discute.

După ce a creat Uniunea Vamală și Comisia Economică Eurasiatică, Moscova a început să sugereze că, de fapt, UE ar trebui să negocieze un Spațiu Economic Comun cu Uniunea Eurasiatică. Din perspectiva UE însă, aceasta a provocat mai multe complicații politice și tehnice. Înainte de toate, UE nu era dispusă să discute liberalizarea comerțului cu statele non-membre ale OMC, cum ar fi Kazahstan și Belarus. În același timp, UE ar fi acceptat să discute referitor la deschiderea pieței cu statele membre ale OMC, cum ar fi Rusia sau Ucraina.

Dialogul dintre UE și Comisia Eurasiatică a fost defavorizat și de faptul că multe aspecte comerciale problematice apăreau nu între Uniunea Eurasiatică *per se* și Uniunea Europeană, ci numai între Rusia și UE. Și asta deoarece Rusia, de multe ori, a aplicat de sine stătător restricții comerciale la nivel național, de facto marginalizând Uniunea Eurasiatică. Un diplomat european spunea: „Cum putem trata Comisia Eurasiatică în mod serios, dacă într-o zi Rusia spune că a delegat acestei structuri competențele legate de comerțul extern, iar în altă zi Rusia ia decizii unilaterale, de parcă Uniunea Eurasiatică nici nu ar exista?”.

UE „bate” UV la salarii și pensii

Europa înseamnă stabilitate, reguli clare de joc și pace. Asta au accentuat de fiecare dată, când au venit în Republica Moldova, oficialii europeni. Spusele lor sunt confirmate și de datele statistice oficiale. Odată cu izbucnirea, în primăvară, a războiului ne-declarat în Ucraina, salariile plătite în cele mai multe state din Est au început să scadă. Iar în Europa - din contra, să crească. Excepție face Grecia, unde salariile au fost afectate de criza pe care o parcurge această țară.

Raisa Lozinschi

Dacă, potrivit datelor Comitetului pentru Statistică al CSI, în 2013 un angajat din Rusia primea un salariu mediu lunar de 690 de euro, în iulie 2014 acesta a scăzut la 566 de euro. Iar în Tadjikistan salariul mediu lunar a ajuns la 138 de euro, mai mic decât salariul minim plătit în cea mai săracă țară din UE - 158 de euro, în Bulgaria.

Astăzi, în țările Uniunii Vamale Rusia - Belarus - Kazahstan se plătesc salarii medii lunare de 566 de euro, 480 și, respectiv, 556 de euro. Aceste retribuții sunt, așa cum arată baza de date Eurostat, de câteva ori mai mici decât salariile minime plătite în cele mai multe state ale Uniunii Europene: Luxemburg - 1878 euro, Belgia - 1501, Olanda - 1469, Irlanda - 1461, Franța - 1430, Marea Britanie - 1249.

Statele CSI (salariul mediu pe lună)

Azerbaidjan	
2013	465 euro
2014, iulie	454 euro
Armenia	
2013	370 euro
2014, iulie	346 euro
Belarus	
2013	435 euro
2014, iulie	480 euro
Kazahstan	
2013	625 euro
2014, iulie	556 euro
Moldova	
2013	230 euro
2014, iulie	232 euro
Rusia	
2013	690 euro
2014, iulie	566 euro
Ucraina	
2013	213 euro
2014, iulie	208 euro

Statele UE (salariul minim pe lună)

Luxemburg	1874 euro
Belgia	1501 euro
Olanda	1469 euro
Irlanda	1461 euro
Franța	1430 euro
Marea Britanie	1249 euro
Slovenia	783 euro
Spania	752 euro
Grecia	683 euro
Portugalia	565 euro
Polonia	392 euro

Viața pensionarilor, mai ușoară în UE

Și pensionarii din Uniunea Europeană o duc mai bine decât cei din fostele state sovietice. Astfel, în CSI, cea mai mare pensie o primește un bătrân din Federația Rusă - în medie 219 euro, iar cea mai mică - unul din Armenia, de 53 de euro. Pensionarii din Uniunea Europeană primesc lunar între 150 și 3500 de euro.

Cea mai mare pensie minimă, potrivit datelor oficiale, o întâlnim în Luxemburg - 1500 de euro pe lună. La aceasta se adaugă contribuția la sistemul privat de pensii, iar în final un pensionar de aici poate depăși 3500 de euro pe lună. În Austria, pe lângă pensia minimă obligatorie, care oscilează între 700 și 1200 de euro pe lună, se mai adaugă și pensia privată, plus un supliment de 80 de euro pentru fiecare copil, până la terminarea facultății. Pensionarii din Belgia și Olanda au și ei toate motivele să fie fericiți - ei primesc o pensie minimă de peste 1200 de euro la care se mai pot adăuga mii bune de euro de la fondurile private de pensii.

Statele CSI (pensia medie pe lună)

Azerbaidjan	140 euro
Armenia	53 euro
Belarus	160 euro
Kazahstan	147 euro
Moldova	57 euro
Rusia	219 euro
Ucraina	130 euro

Exemple de pensii minime în țările UE

La rubrica „Europa care ne inspiră”, realizată în parteneriat cu portalul www.stiripozitive.eu, vă propunem să aflați care sunt cele zece lucruri din Marea Britanie și din Germania, ce ar putea inspira Moldova.

10 lucruri din MAREA BRITANIE care pot inspira MOLDOVA

RODICA SOCOLOV,
Londra

BIROCRATIA ORDONATĂ:

Înainte de toate, aș vrea să știți că în Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord birocrația este mai mare decât în Uniunea Europeană. Cu toate acestea, lucrurile sunt foarte bine puse la punct. Această situație nu-ți permite să ocolești legea și, în același timp, îți dă certitudinea că drepturile tale vor fi respectate tot în conformitate cu buchea legii.

PATRIMONIUL ISTORIC:

Britanicii au o atitudine foarte grijulie față de patrimoniul lor istoric - și nu este vorba doar de muzee. Clădirile cu valoare istorică, ridicate acum sute de ani, nu se demolează și nici nu se dau cu var, ci se restaurează - cel puțin, în exterior - după „chipul” de odinioară. La fel, bisericile - care nu se mai bucură de aceeași

popularitate ca în trecut - sunt conservate în sectorul privat. Acest lucru permite salvarea lor de la ruinare, dar și revitalizarea lor, transformându-le în „gazdele” unor concerte în scopuri caritabile ori în policlinici stomatologice și chiar în restaurante. **LIBERTATEA PERSONALĂ:** În Marea Britanie oamenii au o atitudine deosebită față de libertatea personală. Neamestecul în viața privată este un element cultural pe care îl respectă toți, de la mic la mare. Aceasta îți dă șansa de a te simți liber ca personalitate, dar și te obligă să-ți accepți așa cum sunt pe alții.

MASS-MEDIA: Cetățenii britanici și mass-media de aici reacționează într-un mod militant, atunci când iese la iveală faptul că un demnitar și-a permis un comportament neadecvat funcției pe care o deține. În astfel de cazuri singura soluție este ca persoana să-și dea demisia. Demnitarul poate fi reabilitat, dar până se stabilesc dovezile

Foto: photographyblogger.net

pro sau contra, înlăturarea din funcție e evidentă.

TESTAREA CUNOȘTIȚELOR:

În instituțiile educaționale din Regatul Unit al Marii Britanii, examenele sunt conduse de supraveghetori, care au grijă ca procesul de examinare să corespundă regulilor stabilite. Înainte de toate, ele trebuie să fie echitabile pentru toți - și pentru cei cu dizabilități locomotorii ori de însușire a materiei, și pentru cei dezavantajați din cauza altor motive serioase. Cert este că la examene nimeni nu încearcă să copieze. Scriu ce știu ori părăsesc sala, pentru a

reveni, atunci când li se va oferi o altă șansă.

INTEGRAREA PERSOANELOR DEFAVORIZATE:

Și dacă v-am vorbit de cei dezavantajați, atunci mai e ceva de menționat. În orașele și comunele din Marea Britanie statul, societatea civilă și oamenii de rând oferă persoanelor cu dizabilități mult suport, pentru integrarea lor deplină în societate.

NON-DISCRIMINAREA: În societatea britanică, orice fel de discriminare - pe motive de dizabilitate, vârstă, religie, sex ori orientare sexuală, căsătorie ori relație de parteneriat civil, gravi-

ditate, maternitate ori paternitate, rasă, inclusiv culoare a pielii, naționalitate, etnie, origine - este condamnată.

BIBLIOTECILE PUBLICE: Aceste instituții sunt adevărate oaze cu impact pozitiv. Pentru că sunt accesibile, gratis, tuturor și pentru că le oferă oamenilor de diferite vârste posibilitatea de a se dezvolta intelectual ori profesional, de a găsi soluții necesare atunci când sunt, de exemplu, în căutare de muncă ori dacă pur și simplu vor să discute despre interesele lor comune. Bibliotecile publice organizează evenimente pentru adulți și copii, dețin colecții bogate de cărți, materiale video și audio, ziare, reviste, cât și resurse on-line. Acolo poți avea acces la internet și chiar la cursuri ori la consultații specializate.

TEHNOLOGIILE ȘI INOVAȚIA:

În țara în care, la sfârșitul secolului 18, s-a declanșat revoluția industrială, astăzi se pune un accent deosebit pe avansarea tehnologiilor și încurajarea inovațiilor în folosul societății. Marea Britanie, în acest fel, se califică printre țările care investesc cele mai multe resurse umane și materiale în cercetare și știință, în diverse domenii.

MĂCAR UN HOBBY: Nu în cele din urmă, în Marea Britanie oamenii sunt încurajați să aibă măcar un hobby și să participe la acțiuni de caritate și de voluntariat. Fără acestea riști să nu fii văzut drept o personalitate integrată.

10 lucruri din GERMANIA care pot inspira MOLDOVA

DIANA ZAMURCA,
Berlin

PROTEJAREA SPAȚIILOR VERZI:

Toți copacii din Berlin sunt numerotați. Amplasarea lor este permanent urmărită prin satelit, astfel că un copac poate fi defrișat doar de către serviciile speciale și doar atunci când încurcă, într-un oarecare fel. Pentru tăierea ilegală a unui arbore poți ajunge la închisoare.

SORTAREA GUNOIULUI: Ar fi minunat ca la Chișinău, ca și la Berlin, atunci când mergi la magazin, să plătești o taxă pentru PET-uri (sticle de plastic - n.r.) pe care - dacă ulterior aduci PET-urile la reciclare - să îți-o poți returna. Astfel, Moldova nu ar mai fi plină de aceste recipiente dăunătoare. La Berlin o poți face la orice supermarket. Berlinezii vin cu pungile pline cu

PET-uri, le restituie, își iau banii, apoi fac cumpărături. Un PET costă 0,25 euro.

ANIMALELE FĂRĂ ADĂPOST:

Nu există la Berlin pisici sau câini maidanezi. Nu am văzut niciun animal fără adăpost. La Chișinău, deși problema e stringentă, nimeni nu întreprinde nimic. Germanilor le plac animalele de companie, care sunt foarte multe. Dar și responsabilitatea pe care o poartă față de ele e mare.

ȘOFERII ȘI PIETONII: Germanii - fie că se află pe post de șoferi, fie de pietoni - sunt foarte respectuoși în trafic. Un gest de mulțumire, făcut cu mâna, este indispensabil în orice situație, chiar și atunci când cedezi trece-rea (indiferent dacă ești sau nu obligat de regulament s-o faci). Iar cea mai mare prioritate o au

Foto: wotr666.com

bicicliștii. O mamă cu doi sau trei copii, de exemplu, poate să circule cu bicicleta în deplină siguranță, ducându-și copiii la grădiniță sau la școală.

PARCĂRILE CU PLATĂ:

Acestea sunt inevitabile într-o capitală europeană cu un număr mare de vehicule. Dar ordinea este la ea acasă în Berlin, datorită taxei pentru parcare, dar și programului conform căruia ai dreptul să-ți lași mașina. Berlinul are circa patru milioane de locuitori - o Moldovă întreagă -, și asta fără mulțimea de turiști. Totuși, la Berlin nu vezi o mașină parcată aiurea.

PUBLICITATEA STRADALĂ:

Pe străzile capitalei germane nu veți vedea panouri publicitare

imense. Dar veți vedea monumente, iluminat public, blocuri fără anexe, piste pentru bicicliști și trotuare, toate aranjate într-un puzzle ideal.

TRANSPORTUL PUBLIC:

Pentru un oraș atât de mare și aglomerat ca Berlinul, sistemul transportului public este de-a dreptul ideal. Tramvaiul sau metroul (la Berlin se numesc S-Bahn și U-Bahn) niciodată nu va întârzia nici cu un minut, iar în orele de vârf nu vei avea parte de arhicunoscutele îmbulzeli din microbuzele Chișinăului. Mai mult, pe timp de noapte, transportul public circulă cu anumite intervale de timp. Fie că e ora 2.00 sau 4.00 dimineața. Prețul

unui tichet la orice tip de transport orașenesc este 2,6 euro. Un tichet este valabil timp de două ore. Tichetul pentru o zi întreagă costă 6,7 euro.

SPORTUL: Germanii, ca și majoritatea europenilor, aleargă. Îi vezi alergând pe mal de lac sau de-a lungul râului, în parc sau lângă casă, pe orice anotimp și la orice oră. Este un hobby care pentru mulți berlinezi e adevărat stil de viață.

POSSIBILITĂȚILE PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI:

Uneori îmi pare că persoanele cu nevoi speciale au mai multe posibilități decât ceilalți. În pofida greutăților cu care se confruntă, acești oameni pot duce un mod de viață ca și ceilalți. Au acces oriunde, se pot deplasa peste tot și se pot bucura de viață. Nu există preconcepția că, dacă ești cu nevoi speciale, ești limitat în anumite lucruri.

LUCRURI SIMPLE: Locuitorii Berlinului apreciază lucrurile simple, se bucură de ele și nu își irosesc viața pe grandoare sau lux. Drept care nici nu au frământările și neîmplinirile pe care le au mulți dintre moldovenii. Iau viața mai ușor, dar trăiesc momente de neuit și asta îi ajută să fie mai fericiți.